

Mededeelingen.

BOSCHPRAKTIJK

door

B. Stoffel.

In het afgelopen jaar wordt in dit tijdschrift het voor en tegen van het plenterstelsel besproken, dit geeft mij aanleiding mijn ervaringen mee te deelen.

In de eerste plaats wil ik opmerken dat deze kwestie voor den boschbouwer in de praktijk beter te begrijpen en te beoordeelen is, dan voor hen die daarbuiten staan, ook al staat de laatste de lectuur over het plenterstelsel in vele talen ten dienste.

Mijns inziens is het artikel van houtvester Blokhuis duidelijk genoeg. De toekomstige bedrijfsvorm in ons land op de oude heidevelden en zandstuivingen, kan niet anders zijn dan „uitkapbosch". Ieder die bosch nieuw aanlegt op schraal zand is reeds tevreden als hij na enkele jaren waarneemt, dat de planting of de zaaiing is gelukt en door de verdere ontwikkeling der begroeiing mos en heidegroei niet terug keert.

De afval dekt spoedig den grond en een omzettingproces in dien afval zorgt voor nieuw plantenvoedsel. Deze afval houdt den neerslag in den bovengrond en het bosch kan ongestoord doorgroeien.

Na 10 tot 20 jaar (afhankelijk van de houtsoorten) begint het uitdunnen, maar hoe men ook heeft zorggedragen voor een goede bodembewerking en houtsoorten geplant passend bij den grond, toch ontstaan in dergelijk bosch plekken waar de boomen minder goed groeien en waar na het dunnen, door te veel zonbestraling, op nieuw heide en mos te vinden is. De beheerder heeft dit reeds lang zien aankomen en moet tenslotte ingrijpen en dit is de eerste aanleiding tot het ontstaan van een ongelijkjarig bosch.

Misschien is de toestand zo dat een dergelijke plek moet worden kaal geslagen en opnieuw ingeplant, of de toestand is milder ernstig en men kan volstaan met onderplanting van loofhoutstruiken als het naaldhoutbosch betreft. In sommige gevallen is wildschade en een andermaal stormwind de oorzaak van boomenrooien en kale boschplekken, maar de gevolgen zijn altijd het begin van een meer natuurlijk bosch, waar boomen van iederen leeftijd groeien.

Waarom is deze toestand beter en natuurlijker dan zooals de bosschen éénsoortig en van denzelfden leeftijd groeien op de berghellingen?

Wie den arbeid en de bemesting kent die vereischten worden om van heidegrond akkergrond te maken, kan ook begrijpen dat voor het aanleggen van bosch op heide en zandstuiving, meer vereischt wordt dan uitsluitend grondbewerking en beplanting.

Het plenterbedrijf, het uitkapsysteem, is de voorwaarde waaronder ook minder vruchtbare gronden een boschopstand kunnen dragen.

In vroeger dagen toen kunstmest nog onbekend was en door een tekort aan organische mest de zandgronden slechts halve oogsten voortbrachten, liet men om een zeker aantal jaren akkers braakliggen, opdat deze zich zouden herstellen van uitputting. Het jaar daarna was dan de ontstane bodembegroeiing de bemesting die werd ondergeploegd.

In het uitkapbosch zijn de kaal geworden plekken (door welke oorzaak ook ontstaan) dergelijk braakland, tot dat een nieuwe beplanting weer afval strooit.

De bodemfauna en de micro-organismen die de omzetting van deze afval bespogigen zijn de onmisbare schakels in het groeiproces van den opstand.

De taak van den boschbeheerder vereischt in de eerste plaats de bevordering van het groeien der boomen omdat daarvan de rentabiliteit afhangt.

Evenals in den landbouw is in den boschbouw de vruchtwisseling een eerste voorwaarde om de vruchtbaarheid van den grond blijvend te houden. In het bosch wordt dit bereikt door de menging van houtsoorten zoowel loof- als naaldhout, hetzij groepsgewijs, hetzij als onderplanting van loofhoutstruiken onder naaldboomen.

Hoe schraler de grond, hoe ruimer de stammen uiteen moeten staan om ruimte te laten

voor braakland d.w.z. voor een begroeiing van loofhoutstruiken voor grondverbetering, want daar ligt het zwaartepunt voor de rentabiliteit. Op meer vruchtbaren grond kan een grooter aantal stammen per ha de rentabiliteit verhoogen, maar alleen de beheerder van het bosch is in staat dit te beoordeelen.

Alleen de beheerder die vele jaren lang hetzelfde bosch heeft verpleegd, ziet de oorzaak van vermindering der groeikracht en deze gaat door het kaalslaan in plaats van het uitkapsysteem, voor vele jaren weer verloren, tot schade van de rentabiliteit.

Wie de stammen in het bosch te dicht op een laat staan benadeelt niet alleen de groei, maar ook de omzetting van den afval; het dichte kronendak houdt te veel van den neerslag vast, dat verdampt zonder nut voor het bosch. In Noord-Europa in Lapland staan de stammen in het bosch zeer ruim uiteen, men oordeelt daar dat zonneschijn tusschen de boomen noodzakelijk is voor de omzetting van den afval en kaalslag veroordeelt men daar thans evenzeer.

In Zwitserland verdedigt houtvester Ammon voor de zelfde redenen, het plenterbedrijf.

Houtvester Blokhuis zegt: „Een onwillige beheerder zal aanvankelijk het uitkapbedrijf prutserig vinden, omslachtig en bezwaarlijk. Met toegewijd personeel is dit bedrijf echter uitermate boeiend. Ook de arbeider kan zijn capaciteit toonen”. Deze meening is volkomen de mijne en een langjarige ervaring heeft mij zoowel in ons land als in Noord-Europa, de onjuistheid voor „boschbouw-met-kaalslag” van bosschen doen inzien.